

Sociala trygghetssystem

Rapporten gäller till den 31 december 2012

Utgiven av Sida 2008

Avdelningen för demokrati och social utveckling

Tryckt av Edita Communication, 2008

Artikelnummer: SIDA41018sv

Denna publikation kan laddas hem/beställas från www.sida.se/publikationer

INNEHÅLL

1. Inledning.....	5
2. Social trygghet – en del av social utveckling	6
3. Sidas arbete	9
4. Evidensbaserade slutsatser.....	11
5. Framtida prioriteringar	14
6. Implementering	18
Bilaga 1 Konkreta exempel på Sidainsatser	20
Bilaga 2 Det internationella ramverket	25
Bilaga 3 Fördjupad läsning inom området	30

*Sociala trygghetssystem är
kraftfulla verktyg för att bekämpa fattigdom och
social osäkerhet och åstadkomma ökad inkomstjämlighet.
Människor behöver och vill ha social trygghet.
Sociala trygghetssystem gynnar långsiktig ekonomisk
utveckling, social stabilitet och
internationell säkerhet.¹*

*”In the final analysis, what matters is people
— and people are better off with social security.”*

Krzysztof Hagemejer, ILO

¹ "Social security for all: Investing in global social and economic development. A consultation." ILO, Social Security Department, August 2006

1. Inledning

En ny diskussion om socialpolitikens roll startade vid FN:s sociala toppmöte i Köpenhamn 1995. Den deklaration som antogs vid toppmötet, med de tre centrala målen att utrota fattigdomen, att skapa full sysselsättning och att främja social integration, formar utgångspunkten för det internationella samarbetet inom detta område idag. Sedan Köpenhamns-mötet har kunskapen ökat om socialpolitikens betydelse för såväl social som ekonomisk utveckling, både inom utvecklingssamarbetet i stort och inom många av Sidas samarbetsländer.

Idag konstaterar allt fler aktörer att ekonomisk tillväxt inte räcker för att skapa social utveckling och trygghet för människor. En ökad internationell samsyn har börjat växa fram om de ömsesidiga sambanden mellan social och ekonomisk utveckling.

Inom det internationella utvecklingssamarbetet och inom Sidas samarbetsländer förs en diskussion om hur socialpolitiska modeller och trygghetssystem kan underlätta utveckling och minska fattigdom. Trycket ökar från utvecklingsländer, från regionala och internationella organ, samt inte minst från forskning och från pågående utvecklingssamarbete, på prioritering av detta område.

Sociala trygghetssystem betraktas i allt högre utsträckning som ett användbart verktyg för fattigdomsbekämpning, samt som en investering i den långsiktiga välfärden, säkerheten och ekonomiskall utvecklingen, på nationell, regional och global nivå.

Parisdeklarationen för ett effektivare bistånd från 2005, har aktualiserat frågan om vad Sverige specifikt kan tillföra utvecklingssamarbetet, som enskild aktör och i samarbete med andra. Politiken för global utveckling understryker att Sverige har en roll att spela när det gäller utveckling av social trygghet.

Sida har inom ramen för utvecklingsområdet social utveckling och social trygghet fattat beslut att skriva ett positionspapper om sociala trygghetssystem. Syftet är att precisera Sidas förhållningssätt inom området. Positionspappret skall kunna tjäna som vägledning under åren 2008–2012 för verksamheter som berörs av dessa ämnen.

För Sida

Maria Stridsman

Assistant Director General

Director of Department for Democracy and Social Development

2. Social trygghet – en del av social utveckling

En holistisk socialpolitik med inriktning på hälsa, utbildning, omsorg om människor i utsatta situationer, och med inriktning på sociala trygghetssystem, har en avgörande betydelse för fattigdomsbekämpning och ekonomisk utveckling.

Sociala trygghetssystem skall ses som en del av en sammansatt socialpolitik som omfattar tillgång till hälsa, utbildning, daghem och förskola, boende, föda, kläder och rent vatten, förutsättningar som tillsammans spelar en avgörande roll för mänsklig utveckling. För vidare läsning, se Sidas policy för hälsa, *Health is Wealth* och Sveriges policy för sexuell hälsa och rättigheter (www.ud.se),

<http://www.sida.se/sida/jsp/sida.jsp?d=118&m=result&searchMode=3>,

och positionspappret *Education, Democracy and Human Rights* (www.sida.se).

Se även Sidas positionspapper om barn och vuxna med funktionsnedsättning, 2005, (www.sida.se),

<http://www.sida.se/sida/jsp/sida.jsp?d=118&m=result&searchMode=3> (www.sida.se).

För att betona det holistiska perspektivet kopplar flera utvecklingsländer (exempelvis Sydafrika och Tanzania) även frågor om landrättigheter, jordreformer och grundläggande infrastruktur som tillgång till elektricitet, till socialpolitikens område.³

Kopplingen till arbete och arbetsmarknadsfrågor är också viktig. Social välfärd bidrar till att reducera barnarbete och att förbättra ungdomars och vuxnas kapacitet på arbetsmarknaden.

Social trygghet bidrar till att minska exkludering. Social trygghet och social välfärd är därför väsentliga element för att stärka och skydda socialt utsatta grupper och individer i syfte att skapa ett inkluderande samhälle, ett samhälle för alla.

Utvecklingen av sociala trygghetssystem är också ett viktigt instrument för att tillförsäkra människor ett yttersta skyddsnät vid humanitära katastrofer orsakade av krig, terrorism, miljö- och naturkatastrofer.⁴

I låginkomstländer där en hög andel av befolkningen är fattig och utsatt, är det viktigt med en holistisk syn på den sociala och ekonomiska utvecklingen i landet. Här spelar sociala trygghetssystem en särskilt viktig roll när det gäller att tillförsäkra en basal inkomstgaranti för fattiga hushåll.⁵

³ Wiman, R, Voipio T, Ylönen M, Comprehensive Social Policies for Development in a Globalizing World, Ministry Of Foreign Affairs, Finland 2006

⁴ World Conference, Social protection and inclusion: Converging efforts from a global perspective, Lisbon 2–3 October 2006, ILO, EU m fl, 2007

⁵ Se ovanstående och Social Policy, National Development Strategies, Policy Notes, Isabel Ortiz, UNDESA, 2007

2.1. Sociala trygghetssystem – en mänsklig rättighet

Tillgång till social trygghet är en grundläggande mänsklig rättighet. I artikel 22 i *FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna* stadgas allas rätt till sådan trygghet. Sociala trygghetssystem tillhör därmed kategorin oumbärliga offentliga tjänster, på samma sätt som hälsovård, utbildning och vattenförsörjning.

I artikel 22 stadgas allas rätt till social trygghet och rätten i första hand till en rättvis och tillfredsställande ersättning för den som arbetar, ”som vid behov kan kompletteras med andra medel för socialt skydd” (artikel 23).

I artikel 25 behandlas rätten till en tillräcklig levnadsstandard ”inklusive hälsovård och nödvändiga sociala tjänster samt rätt till trygghet i händelse av arbetslöshet, sjukdom, invaliditet, makes eller makas död, ålderdom eller annan förlust av försörjning under omständigheter utanför hans eller hennes kontroll. Mödrar och barn har rätt till särskild omvårdnad och hjälp”.

I *FN:s konvention om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter* erkänner konventionsstaterna ”rätten för var och en till social trygghet, däribland socialförsäkring” (artikel 9).

FN:s konvention om barnets rättigheter, slår fast att alla barn har samma rättigheter och lika värde. Artikel 3 anger att det är barnets bästa som skall komma i främsta rummet vid alla åtgärder som rör barnet. Artikel 26 uppmanar konventionsstaterna att ”erkänna rätten för varje barn att åtnjuta social trygghet, innefattande socialförsäkring”.

2.2. Begrepp

Med begreppet *sociala trygghetssystem* avser Sida i det här positionspappret formella system som skapar trygghet för människor i utsatta situationer.

Många fattiga människor är dock beroende av informella trygghetssystem inom familjen, gruppen eller samhället, för att hantera utsatthet och kriser. Men det traditionella familjestödet är utsatt för ständig påverkan av globala processer som kvinnors ökande arbetsmarknadsdeltagande, människors insjuknande i aids och äldres ökande livslängd.

Sveriges politik för global utveckling betonar att i situationer när traditionella informella nätverk utsätts för påfrestningar som sjukdomar, arbetslöshet, konflikter och utarmade naturresurser, behövs en kompletterande formell politik för social trygghet.⁶ Formella trygghetssystem kan, när det är möjligt och lämpligt, bygga vidare på existerande informella system.

⁶ Sveriges politik för global utveckling, antagen av riksdagen 2003.

Med formella sociala trygghetssystem, som utgör en del av en nations socialpolitik, avser Sida:

- *Socialförsäkringar* som medel för att skydda individer mot olika slag av ekonomiska kriser under levnadsloppet. Några viktiga exempel är ålders- och änkepensioner, sjukförsäkring, sjukersättning, arbetslöshetsersättning samt handikappersättning.
- *Ekonomisk familjepolitik* som barnbidrag och föräldraförsäkring. Familjepolitiska insatser spelar stor roll för fördelningen av föräldrars möjligheter till närmare relation med sina barn, respektive till förvärvsarbete, med syfte att främja en tryggare uppväxt för barn.
- *Socialtjänst* med två funktioner; försörjning och omsorg.

Försörjningsdelen syftar till att ge *försörjningsstöd / cash transfers* till människor i utsatta situationer.

Socialtjänstens omsorg kan exempelvis bestå av rådgivning, skydd, vård, omsorg eller fosterhemsplaceringar av barn som alternativ till placering på institution.

Socialtjänsten skall tillförsäkra utsatta grupper en grundläggande social service. Exempel på särskilt utsatta grupper är arbetslösa, barn i fattiga familjer, äldre utan nätverk, missbrukare, flyktingar, kvinnor och barn utsatta för genusbaserat våld, offer för trafficking och barnsoldater.

3. Sidas arbete

3.1. Mål för Sidas arbete

Det övergripande målet för svenskt utvecklingssamarbete är att bidra till att skapa förutsättningar för fattiga människor att förbättra sina levnadsvillkor. Sociala trygghetssystem bidrar till att skapa förutsättningar för sådana förbättringar.

Social utveckling och trygghet utgör ett av åtta huvuddrag som skall genomsyra det internationella utvecklingssamarbetet, enligt *Sveriges politik för global utveckling*, beslutad av riksdagen 2003. Svenskt agerande skall bygga på synen att social utveckling och trygghet stärker människor i deras kamp mot fattigdom. Utvecklingssamarbetet ska bygga på de fattigas perspektiv och ett rättighetsperspektiv.

3.2. Principer för Sidas arbete

- **RÄTTIGHETSPERSPEKTIVET**

Sida utgår i sitt arbete från FN:s förklaring om mänskliga rättigheter som bygger på idén om individers rättigheter och staters skyldigheter.

Social trygghet är en mänsklig rättighet. Sidas arbete för sociala trygghetssystem skall därför grundas i ett rättighetsperspektiv, vilket också enligt *Sveriges politik för global utveckling* ska genomsyra svenskt utvecklingssamarbete.

Barnets rättigheter skall utgöra grund för de delar av de sociala trygghetssystemen som riktar sig till barn. Barns rätt till utveckling, trygghet, skydd och deltagande skall stå i fokus.

- **DE FATTIGAS PERSPEKTIV**

De fattigas perspektiv på utveckling; deras behov, intressen och förutsättningar skall vara utgångspunkt för Sidas utvecklingsarbete.

Sidas stöd till utveckling av sociala trygghetssystem skall skapa möjligheter för fattiga människor att påverka sin livssituation. Uppbyggnaden av sociala trygghetssystem skall stärka människors egen kapacitet och inflytande, utöver att ge skydd i utsatta situationer.

- **MÄNNISKOR SOM AKTÖRER**

Synen på social utveckling och trygghet skall utgå från att människor är aktörer med egna resurser att förbättra sina livsvillkor.

Arbetet för att stödja uppbyggnaden av sociala trygghetssystem skall bygga på att människor är delaktiga i sin egen förändring med möjligheter att påverka, utveckla och förvalta sitt sociala kapital.

- **ÄGARSKAP**

Sidas arbete skall syfta till förbättringar av samarbetsländernas egen förmåga att ta ansvar för grundläggande och rättvisa sociala trygghetssystem.

Reformarbetet skall koncentreras på ländernas egen kapacitet att utveckla system som tillhandahåller tjänster till människor som lever i fattigdom. Kapacitetsutvecklingen skall, för ökad kreativitet och effektivitet, bygga på existerande strukturer, där sådana finns. Det innebär också att, när det är relevant, stödja och bygga vidare på existerande informella trygghetssystem.

- **JÄMSTÄLLDHET**

Sidas arbete skall stödja jämställda sociala trygghetssystem för kvinnor och män.

Sidas stöd till sociala trygghetssystem skall främja kvinnors och mäns utveckling och hindra inlåsning i traditionella könsordningar. En jämställd socialpolitik bidrar till fullt utnyttjande av ett lands mänskliga resurser och därmed till ekonomisk utveckling.

- **JÄMLIKHET**

Bestående klyftor inom samhällen och mellan nationer eller regioner är ekonomiskt ineffektiva och i längden farliga. När inte alla får del av utvecklingens resultat växer den sociala oron. Ojämlikhet, utanförskap och marginalisering skapar grogrund för våld och kriminalitet, i hemmen, samhällen och mellan länder eller regioner.

Sida skall i första hand stödja generella trygghetssystem, när det är möjligt. Men även riktade bidrag kan bidra till en effektiv generell socialpolitik.⁷

⁷ Dessa principer grundar sig på Sveriges politik för global utveckling, antagen av riksdagen 2003.

4. Evidensbaserade slutsatser

4.1. Kartläggning av Sidas insatser

En kartläggning av Sidas insatser inom socialpolitik och sociala trygghetssystem, publicerad 2006,⁸ visar att Sida stöder en mängd insatser inom detta område.

I den regionala fördelningen dominerar insatser i östra och sydöstra Europa där utvecklingssamarbetet inom det socialpolitiska området är väl utvecklat och dokumenterat sedan lång tid.

Stödet i Latinamerika präglas av långvariga samarbeten och ett dagsaktuellt betydande intresse för hur nordiska generella välfärdslösningar skulle kunna anpassas till latinamerikanska sammanhang.

Flera stora program i Afrika riktar sig till barn och ungdomar utsatta för konsekvenser av hiv/aids och stödet är bland annat utformat som kapacitetsuppbyggnad till organisationer. Sedan kartläggningen slutfördes har det regionala samarbetet i Afrika intensifierats kring nödvändigheten av sociala trygghetssystem för regionens ekonomiska och sociala utveckling.

Stödet inom Europa har inriktats både på uppbyggnad av generella strukturer för sociala trygghetssystem (exempelvis uppbyggnad av pensionssystem och socialtjänstcentraler) men också i hög grad på kapacitetsuppbyggnad (insatser inom högre utbildning samt till professionella inom området).

Socialpolitisk forskning är ett viktigt samarbetsområde för Sida, bland annat genom ett långvarigt samarbete med FN:s forskningsinstitut för social utveckling, UNRISD.

Bland målgrupperna för de socialpolitiska insatserna dominerar utsatta barn och ungdomar. Andra viktiga målgrupper är kvinnor utsatta för våld och människohandel samt drogmissbrukare.

4.2. Forskningsresultat

Resultaten från det omfattande forskningsprojektet *Social Policy in a Development Context* som UNRISD, FN:s forskningsinstitut för social utveckling, bedrev under åren 2000 till 2005, belyser socialpolitikens nyckelroll för ekonomisk och social utveckling.⁹

⁸ Kartläggning av Sidas insatser, svenska och globala aktörer – Socialpolitik och sociala trygghetssystem, Sida, Hälsoenheten, 2006.

⁹ Transformative Social Policy, Lessons from UNRISD Research, UNRISD Research and Policy Brief 5, 2006., samt Lessons from UNRISD Research on Social Policy in a Development Context, Thandika Mkandawire, Sida seminarium 31 oktober 2006.

Resultaten tyder på att en hel del välfärdsåtgärder kan införas på ganska låga inkomstnivåer, och visar att socialpolitik kan användas för fördelningspolitiska mål, för att öka trygghet, engagemang och stabilitet i samhället.

- Socialpolitik bidrar till utbildning, hälsa och arbetsmarknaders effektivitet. En holistisk och rättighetsbaserad socialpolitik bidrar till regeringars legitimitet samt till stabilitet genom att öka den sociala sammanhållningen och lösa sociala konflikter.
- Socialpolitik kan bidra till kapitalackumulation i till exempel pensionsfonder, kapital som kan användas för exempelvis infrastruktur-satsningar.
- Socialpolitik kan användas för att förändra normer och syn på kön, ras och etnicitet genom exempelvis familjelagstiftning och antidiskrimineringslagar.
- Nationell socialpolitik formas av ett lands historia och speglar de nationella sociala krafterna. Staten måste få större utrymme och fler instrument för att skapa en politik som passar de egna förutsättningarna.
- Socialpolitik och hur en nation hanterar fattigdom, påverkar demokratiutvecklingen.
- Socialpolitik kräver sociala institutioner med kvalitet, finansiella resurser, effektivitet, transparens och integritet. Staten spelar en nyckelroll. Men det krävs inte bara administrativ och teknisk kapacitet, viktigare ändå är den politiska förmågan, att skapa överenskomelser och sociala allianser.

4.3. Slutsatser

Länder som har infört sociala trygghetssystem uppvisar genomgående stabilare ekonomisk tillväxt och välfärdsutveckling än andra.¹⁰ Men även insatser på basal nivå bidrar till förändringar: När människors kontanta tillgångar växer, ökar tryggheten att exempelvis söka bättre och stadigare arbete, kanske på längre avstånd från hemmet.¹¹ Mer kontanter blir en injektion i landsbygdsekonomier och en positiv kraft för lokal utveckling. Med ökad ekonomisk trygghet investerar människor i barns hälsa och utbildning, vilket leder till att produktiviteten ökar.

¹⁰ Issues in Social Protection, Discussion Paper 18, The Right to Social Security and national development: Lessons from OECD experience for low-income countries, Peter Townsend, ILO, 2007

¹¹ "Breaking the poverty cycle: Securing rights to cash benefits for older people and children through national commitments and community action", Michael Samson, Economic Policy Research Institute, South Africa

Sociala trygghetssystem bidrar till inkomstutjämning mellan grupper i ett land och ökar därmed jämlikheten. Detta motverkar konflikter och spänningar inom – och mellan – stater vilket innebär att länder kan satsa resurser på utveckling istället för hantering av konflikter.

Internationella finansiella institutioner har historiskt främst stöttat sociala trygghetssystem som bygger på insatser riktade till speciella målgrupper, medan erfarenheterna visar att ju fler bidrag som riktas till de fattigaste desto mindre sannolikhet för hållbart minskad fattigdom och inkomstskillnader.

*”Benefits meant exclusively for the poor
often end up being poor benefits.”*

Amartya Sen

Generella system är oftast mer effektiva och bidrar i högre grad till ekonomisk utveckling. Riktade system är administrativt kostsamma och kräver en väl utbyggd och fungerande förvaltning på olika samhällsnivåer, för att effektivt distribuera stödet till dem som har störst behov av det.

Både United Nations Department of Economic and Social Affairs, UNDESA, och United Nations Research Institute for Social Development, UNRISD, förespråkar därför generella program för att bekämpa fattigdom. De är betydligt lättare att implementera och mer effektiva för att snabbt minska fattigdomen.¹²

Men i verkligheten är nationella sociala trygghetssystem mycket sällan antingen – eller. Sociala trygghetssystem, eller andra program för att minska fattigdom, måste utgå från varje lands ekonomiska och andra förutsättningar. Oftast består de av en kombination av de två riktningarna. Avgörande är att den övergripande socialpolitiken bygger på ett rättighetsperspektiv som motverkar att individer eller grupper diskrimineras.

De riktade insatserna blir då närmast ett instrument för att bidra till den generella socialpolitikens effektivitet. Avgörande för Sida är att riktade insatser avser de fattigaste.

¹² Social Policy, National Development Strategies, Policy Notes, Isabel Ortiz, UNDESA, 2007 (sid 57)

5. Framtida prioriteringar

SIDA SKALL

- I första hand stödja staten som ansvarig för sociala trygghetssystem.

För att förverkliga rätten till social trygghet är statens uppgift att främja sociala trygghetssystem som bygger på transparens, insyn, ansvarsutkrävande och deltagande. Bara i förhållandet mellan staten och dess medborgare kan rättighetsperspektivet tillgodoses.

SIDA SKALL

- Stödja det civila samhället som utförare, pådrivare och föregångare i socialpolitiska frågor.

Socialpolitiska insatser kan ha en mängd utförare, hur detta ser ut beror på lokala omständigheter. Men staten bör behålla det övergripande ansvaret för fördelningen av social trygghet. En fortlöpande och hög nivå av offentliga investeringar i grundläggande sociala trygghetssystem är nödvändig för hållbar ekonomisk och social utveckling.

För ett fungerande sociala trygghetssystem i offentlig regi krävs ett civilt samhälle som övervakar och verkar för att staten tar detta ansvar. Det civila samhället kan påverka socialpolitiken så att den når ut, svarar mot behoven och tillgodoser människors rättigheter. Men processen är ömsesidig: En god socialpolitik påverkar även det civila samhällets utveckling och kapacitet.

Det civila samhället är en viktig aktör för att utveckla sociala trygghetssystem. Visserligen är det statens ansvar att föra en socialpolitik inriktad på ett samhälle för alla, men det civila samhället fungerar ofta som föregångare i frågor som staten sedan eventuellt tar över.

En utmaning är att balansera och integrera formella och informella system för socialt stöd. Även om invändningar kan anföras mot familjebaserade traditionella systems otillräcklighet i en urbaniserad värld, kan samtidigt konstateras att traditionella sociala skyddssystem utvecklas och återskapas exempelvis i afrikanska samhällen.¹³

SIDA SKALL

- Stödja uppbyggnad av nödvändiga administrativa och finansiella strukturer för sociala trygghetssystem.

¹³ World Conference Social Protection and Inclusion: Converging Efforts from a Global Perspective, Proceedings, ILO, 2007.

För att vara effektiva måste de sociala trygghetssystemens utbetalningar vara förutsägbara och regelbundna. Det kräver en rad övergripande funktioner i ett land: Bland annat ett fungerande skattesystem¹⁴, folkbokföring och ett distributionssystem för utbetalningarna, helst ett fungerande post- eller banksystem, även om andra lösningar kan användas.¹⁵

SIDA SKALL

- Stödja sociala trygghetssystem som en integrerad del av en aktiv sysselsättningspolitik.

Sociala trygghetssystem skall bidra till att ge människor möjligheter till produktivt arbete, trygghet och inflytande i samhället.

Arbete är den huvudsakliga vägen bort från fattigdom, slår ILO fast och detta betonas också i ett tillägg till millenniemålen. Fattigdomen kan bara utrotas om möjligheter till investeringar, entreprenörskap samt produktiva och inkomstgenererande arbetstillfällen, skapas.

Länkarna mellan sysselsättnings- och socialpolitik är viktiga. Ett väl utformat socialt stöd bidrar till förbättrad hälsa och utbildning; barnbidrag är ett exempel som kan bidra till att täcka kostnader för barns utbildning och därmed minska förekomsten av barnarbete.

Ett växande antal globala forum och nätverk¹⁶ arbetar på handlingsplaner för det överlappande området mellan sysselsättnings- och socialpolitik. Men det är inte frågan om att hitta en enda lösning, istället går arbetet ut på att finna kontextspecifika, skräddarsydda kombinationer av sysselsättningspolitik och sociala trygghetssystem, till exempel arbetslöshetsförsäkring, arbetsskadeförsäkring och ålderspension.

Eftersom cirka 80 procent av arbetskraften i många utvecklingsländer är sysselsatt inom den informella sektorn (en majoritet av dem är kvinnor), är det nödvändigt att Sida inriktar utvecklingssamarbetet mot sociala trygghetssystem som även omfattar sysselsatta inom den informella ekonomin.

SIDA SKALL

- Stödja utveckling av socialtjänstens arbete

Utestängning av sårbara grupper underminerar allvarligt de sociala trygghetssystemens effektivitet. I låginkomstländer utesluts ofta fattiga och sårbara hushåll och grupper från tillgång till social trygghet.

¹⁴ Perspektiv på fattigdom, sid 34.

¹⁵ Social Policy, National Development Strategies, Policy Notes, Isabel Ortiz, UNDESA, 2007 (sid 57)

¹⁶ Bland andra UN-ECOSOC; UN Commission for Social Development, AU/NEPAD/SADC, EU, OECD/POVNET

Sociala tjänster riktar sig till människor i utsatta situationer: personer med funktionshinder, föräldralösa barn, barn på gatan, barn utsatta för övergrepp, barn i konflikt med lagen, kvinnor och flickor utsatta för genusbaserat våld, människor med missbruksproblem, flyktingar och äldre.

Socialtjänstens insatser kan exempelvis bestå av rådgivning, skydd, vård, omsorg eller fosterhemsplaceringar av barn som alternativ till placering på institution.

Erfarenheterna av utvecklingssamarbete inom detta område är omfattande, särskilt i östra Europa men även i Latinamerika.¹⁷

SIDA SKALL

- Stödja högre utbildning inom området socialpolitik och social trygghet.

Kapacitetsutveckling är avgörande för uppbyggnaden av effektiva sociala trygghetssystem i samarbetsländerna. Erfarenheterna inom Sida av stöd till högre utbildning är omfattande, bland annat i Ryssland, Bosnien och Tadjikistan.¹⁸

SIDA SKALL

- Stödja forskning inom det socialpolitiska området.

Sida har en långvarig historia av stöd till FN:s socialpolitiska forskningsinstitut UNRISD, men stöder också regionala forskningsorgan som CLACSO i Central- och Latinamerika och CODESRIA i Afrika.

Det framtida utvecklingssamarbetet inom området socialpolitik och sociala trygghetssystem måste bygga på evidensbaserad kunskap om insatser som främjar social och ekonomisk utveckling. För att utveckla sådan kunskap är fortsatt stöd till forskningen inom området avgörande.

SIDA SKALL

- Stödja det normerande arbetet inom området sociala trygghetssystem i samarbete med andra aktörer.

Inom det omfattande internationella arbete som pågår för att utveckla och stärka uppbyggnaden av sociala trygghetssystem i utvecklingsländerna, finns flera möjligheter till samarbete:

¹⁷ Socialpolitik och sociala trygghetssystem, Kartläggning av Sidas insatser, svenska och globala aktörer Sida, Hälsoenheten 2006.

¹⁸ Socialpolitik och sociala trygghetssystem, Kartläggning av Sidas insatser, svenska och globala aktörer Sida, Hälsoenheten 2006.

- Aktivt arbeta med det normativa arbetet som pågår inom ramen för OECD/DAC POVNET och särskilt inom task-teamen ”Social Protection och Empowerment” samt ”Employment and Labour Markets”.
- Utveckla samarbetet med SDAN, Social Development Advisors Network, för att stärka stödet och kunskapsutväxling inom området.
- Stärka det regionala samarbetet, i Afrika med organ som African Union och särskilt betona erfarenhets- och kunskapsutbyte mellan utvecklingsländerna och mellan givarländer och utvecklingsländer.

SIDA SKALL

- Stödja globala och regionala aktörer inom området sociala trygghetssystem

6. Implementering

6.1. Dialog

Sverige skall verka för ett gemensamt strategiarbete med samarbetsländer och andra givare. Med Sidas övergripande mål som utgångspunkt, skall dialogen om sociala trygghetssystem i det bilaterala och multilaterala samarbetet föras utifrån rättighetsperspektivet och fattiga människors perspektiv på utveckling.¹⁹

I strategiarbetet har Sverige en unik möjlighet att föra dialog med länderna och andra givare om utveckling av en holistisk socialpolitik och sociala trygghetssystem.

Dialogen som begrepp har en central funktion inom svenskt utvecklingssamarbete. Dialogen inkluderar inte bara att lyssna och lära, utan också att skapa förutsättningar för att få igenom sitt budskap. Dialogen skall präglas av transparens, delaktighet och öppenhet och i så hög utsträckning som möjligt baseras på länders fattigdomsstrategier.

Forskning och FN:s deklaration om mänskliga rättigheter och konventionen om sociala och kulturella rättigheter, är viktiga utgångspunkter för dialogen om sociala trygghetssystem i Sidas samarbetsländer.

Dialogen med regeringar, myndigheter och andra samarbetspartners är viktig, oavsett om samarbetet avser uppbyggnad av socialförsäkringssystem eller utveckling av socialtjänstens områden.

I dialogen med andra givare och samarbetspartners inom det civila samhället, bör frågan om sociala trygghetssystem som en del av en omfattande socialpolitik, vara en del.

Sida skall fortsätta att utveckla dialogen med svenska relevanta aktörer, inklusive svenska enskilda organisationer.

SIDA SKALL

i dialogen ta upp frågan om att utveckla sociala trygghetssystem:

- Inom ramen för olika stödformer som generellt budgetstöd, sektorprogramstöd, projektstöd och i arbetet med fattigdomsstrategier, i den årliga utvecklingsplanen och budgeten.
- Diskutera sociala trygghetssystem i ett långsiktigt perspektiv, hur ser landets framförhållning ut i ett perspektiv av 20–30 år framöver? Denna dialog avser samtidigt att öka kunskapen hos Finansdepartementet som att stödja ministerier som ansvarar för social trygghet och som ofta har en svag position i förhållande till Finansdeparte-

¹⁹ Sida at Work, A Guide to Principles, Procedures and Working Methods, Sida 2005

mentet, som Socialdepartementet, Barn- och familjdepartementet, Utvecklings- och planeringsdepartementet med flera.

- Diskutera utifrån varje enskilt lands potential och möjligheter när det gäller social trygghet; utgångspunkter, vilka grupper skall prioriteras, vad har landet råd med, vilken institutionell uppbyggnad och förstärkning behövs?
- Hur ämnar man följa upp och utvärdera insatserna?
- Vilka är de mest utsatta grupperna? Hur skall de få tillgång till social service inom socialtjänstens område? Hur utveckla och bygga upp den sociala servicen? Finns det informella system att bygga vidare på?
- Vem/vilka skall vara utförare av servicen? Hur följer landet upp och utvärderar servicen?
- Sida kan också ta egna initiativ för att föra upp viktiga frågor med olika aktörer²⁰. Sociala trygghetssystem är en fråga som Sveriges regering genom *Politiken för global utveckling*, anser att Sverige har ett särskilt ansvar att engagera sig för.²¹

UNDESA erbjuder riktlinjer och svar på ytterligare frågor kring uppbyggnad av nationella trygghetssystem i skriften Social Policy, National Development Strategies, Policy Notes, av Isabel Ortiz.

6.2. Kapacitetsutveckling inom Sida

För att stärka utvecklingen av den sociala sektorn krävs ökad kunskap inom Sida och Sidas olika samarbetspartners.

Sociala trygghetssystem är en fråga inom huvuddraget social utveckling och trygghet som är ett område där Sverige kan göra skillnad.

Sociala trygghetssystem skall belysas i Sidas internutbildningar, i utbildning av konsulter, av svenska enskilda organisationer samt i Sidas internationella kurser.

Viktiga kunskapsförmedlare kan vara Sidas resursbas inom området samt globala aktörer, se Socialpolitik och sociala trygghetssystem, Kartläggning av Sidas insatser, svenska och globala aktörer Sida, Hälsoenheten 2006, www.sida.se).

Bilaga 1: Konkreta exempel på Sidainsatser

Bilaga 2: Internationellt ramverk

Bilaga 3: Fördjupad läsning inom området

²⁰ Sida at Work, A Guide to Principles, Procedures and Working Methods, Sida 2005

²¹ Gemensamt ansvar, Sveriges politik för global utveckling, prop 2002/03:122

Bilaga 1 Konkreta exempel på Sidainsatser

Nordiska erfarenheter av utbyggnad av trygghetssystem i Latinamerika

Ett exempel på pågående utvecklingssamarbete med fokus på sociala trygghetssystem i Latinamerika är samarbetet mellan RELA och FN-organet ECLAC²². Samarbetet är inriktat på studier och kunskapsutbyte av hur nordiska socialpolitiska erfarenheter eventuellt kan användas i ett latinamerikanskt sammanhang. Målsättningen är att stimulera diskussionen kring sociala trygghetssystem på den latinamerikanska kontinenten.

Sedan en studie över framväxten av den nordiska välfärdsmodellen presenterades vid ECLAC:s konferens 2006 har organisationen uttryckt intresse för fortsatt och breddat samarbete. Efter studier i fem länder av tillämpbarheten av den nordiska modellen, utvidgas nu samarbetet.

Huvudsyftet med det fortsatta samarbetet är att verka för socialpolitiska reformer för social rättvisa och fattigdomsbekämpning genom policy-dialog mellan Latinamerikanskill länder och ECLAC. Detta skall bland annat ske genom spridning av "best-practices" med särskild betoning på relevanta erfarenheter från de nordiska länderna.

²² ECLAC: Economic Commission of Latin America and the Caribbean

Omfattande stöd till socialpolitisk forskning

Sida och SAREC har givit stöd till FN:s forskningsinstitut för social utveckling, UNRISD, sedan 1975. Detta mer än trettioåriga stöd skall ses i ljuset av Sveriges åtagande att stärka FN-systemet, inte minst genom uppbyggandet av forskningskapacitet till grund för FN:s policyarbete.

Under avtalsperioden 2003–2005 uppgick stödet till sammanlagt 35 miljoner kronor. Under denna period genomfördes forskningsprogrammet *Social Policy in a Development Context*.

UNRISD:s forskningsresultat om socialpolitik har fått stor uppmärksamhet i olika forum under senare tid och påverkat policydiskussion internationellt. Bland annat har UNRISD:s forskning varit en viktig input i UNESCO:s Social Forum 2006 och i UNICEF:s arbete. Publikationerna från forskningsprogrammet används också på universitet i Storbritannien, Kanada och Turkiet.

UNRISD:s forskning är också ett bra exempel på hur Sida kan dra nytta av stödet till forskning, inte bara direkt i utvecklingssamarbetet, utan också vid utarbetandet av Sidas egna policies – som detta positionspapper.

UNRISD har nyligen beviljats stöd för perioden 2007 till 2009, på högst 45 miljoner kronor för det pågående programmet *Social Development Research at UNRISD 2005–2009*.

Internationell utbildning om pensionsreform

Sida erbjuder med start hösten 2007, ett internationellt utbildningsprogram (ITP) om pensionsreformer för deltagare från Bangladesh, Kambodja, Kina, Indien, Indonesien, Pakistan, Sri Lanka och Vietnam.

Programmet, som bygger på tidigare erfarenheter av utvecklingssamarbete inom pensionsområdet i deltagarnas egna länder, vänder sig till deltagare från olika delar av pensionssektorn: statliga beslutsfattare såväl som personal från försäkringsbranschen.

Utbildningen syftar till att ge en fördjupad bild av och diskussion kring den svenska pensionsreformen, i ett internationellt perspektiv. Deltagarna studerar det juridiska regelverket och den politiska processen som ledde till att reformen antogs, liksom politikernas roll och processen för att skapa konsensus kring förslaget. Den privata försäkringssektorns roll kommer att belysas.

Men utbildningen kommer också att ge en internationell och historisk överblick av pensionsreformer och gå igenom det svenska välfärdssystemet med särskilt fokus på den allmänna pensionen.

Tidigare har detta utbildningsprogram givits med inriktning mot Europa (södra OSS) 2005 och Latinamerika 2006.

Institution för socialt arbete i Banja Luka, Bosnien

Ett exempel på långvarigt utvecklingssamarbete i Östeuropa är arbetet för att etablera en institution för socialt arbete vid universitetet i Banja Luka i Bosnien, ett samarbete med Socialhögskolan i Stockholm, under perioden 1998 till 2006. Sida bidrog till samarbetet 2000–2005.

De första åren efter kriget på Balkan fanns inga akademiskt utbildade socialarbetare på arbetsmarknaden i Bosnien, med följd att det sociala arbetet riskerade att falla samman under trycket av flyktingskap och sönderslagna sociala strukturer. Detta hotade inte bara arbetet på socialtjänstcenter och andra sociala välfärdsinstitutioner, utan även det sociala arbetets framtid i landet. Samtidigt växte humanitära organisationer, medborgarorganisationer och andra frivilligorganisationer inom den sociala sektorn snabbt. De behövde professionella och modernt utbildade socialarbetare.

Stöd till uppbyggnaden av en institution för socialt arbete vid universitetet i Banja Luka har i hög grad bidragit till utvecklingen av professionen och reformeringen av den sociala välfärdssektorn i Bosnien. Undervisningen vid socialarbetarprogrammet formades av Bosniens speciella situation – efter kriget och i transition.

Omkring två tredjedelar av undervisningen förmedlades av lärare från universitetet i Banja Luka. Avgörande för att utbildningens kvalitet, var dock samarbetet med lärare vid Socialhögskolan i Stockholm, både för undervisningens uppbyggnad och genomförande.

Utbildningsprogrammet motsvarar europeiska akademiska krav. Det första akademiska året 2000–2001 skrevs 72 studenter in. En majoritet av dessa examinerades med en fyraårig grundutbildning i socialt arbete 2004 och kunde gå rakt ut i professionell verksamhet.²³

²³ Sustainable development in Social Work – The Case of a Regional Network in the Balkans, Sven Hessel et al, Stockholm University, Department of Social Work, International Projects

Stöd till WIEGO

Sidas stöd till WIEGO, *Women In Informal Employment: Globalizing and Organizing*, syftar till att bredda utvecklingssamarbetet mot sociala trygghetssystem som även omfattar sysselsatta i den informella ekonomin.

WIEGO är ett globalt nätverk som arbetar med kunskaps- och policyutveckling genom forskning och deltagande, inom framför allt den informella sektorn av arbetsmarknaden. Nätverket lägger ett särskilt fokus på kvinnors situation.

Ett av WIEGO:s fem programområden ägnas åt *sociala trygghetssystem* med målsättningen att synliggöra de speciella risker som är förenade med arbete inom den informella ekonomin och att dokumentera innovativa insatser för att utveckla sociala skydds- och trygghetssystem, särskilt för kvinnor. WIEGO arbetar bland annat med frågor som arbetslöshetsunderstöd, arbetsmiljöfrågor, arbetslagstiftning och ungdomsfrågor. Ett mål är att skapa en förändring i ortodoxt ekonomiskt tänkande runt sociala trygghetssystem i förhållande till den informella ekonomin.

I ett globalt perspektiv är flest kvinnor sysselsatta i den informella ekonomin och riskerar därmed en större social otrygghet. Att förbättra deras situation är viktigt för att skapa bättre levnadsvillkor och att komma ur fattigdomsfällan. Att ett genusperspektiv genomsyrar hela frågan är därför avgörande för Sidas stöd.

WIEGO, som har sin förankring vid Harvard University, samarbetar med forskare och med ILO och Världsbanken. Samtidigt har nätverket en direkt bas i nationella och regionala plattformar, som exempelvis SEWA, Self-Employed Women's Association i Indien.

SEWA är en fackförening för kvinnor med låga inkomster som startades 1972. SEWA deltog i mitten 1990-talet i skapandet två internationella allianser; HomeNet, en organisation för hemarbetande, och StreetNet, för gatuförsäljare. När HomeNet involverades i att utarbeta en ILO-konvention om hemarbete insåg SEWA och HomeNet kraften i såväl statistik som förenade aktioner mellan aktivister och forskare. Insikten ledde till att WIEGO grundades 1997.

Bilaga 2 Det internationella ramverket

En rad internationella konventioner, politiska beslut och dokument bildar tillsammans utgångspunkter för Sidas syn på hur utvecklings-samarbetet inom området socialpolitik och sociala trygghetssystem ska bedrivas – för att i största utsträckning medverka till hållbar social utveckling – globalt, regionalt, nationellt och lokalt.

Enligt politiken för global utveckling ska ett rättighetsperspektiv genomsyra allt arbete för att främja en rättvis och hållbar global utveckling. Centrala utgångspunkter i ett sådant perspektiv – och därigenom även för utvecklingssamarbete inom området socialpolitik – är systemet av konventioner och andra instrument för mänskliga rättigheter.

FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna (1948) intar en särställning och är, om än inte folkrättsligt, i hög grad moraliskt bindande.

Här stadgas allas rätt till social trygghet (artikel 22) och rätten i första hand till en rättvis och tillfredsställande ersättning för den som arbetar, ”som vid behov kan kompletteras med andra medel för socialt skydd” (artikel 23).

I artikel 25 behandlas rätten till en tillräcklig levnadsstandard ”inklusive hälsovård och nödvändiga sociala tjänster samt rätt till trygghet i händelse av arbetslöshet, sjukdom, invaliditet, makes eller makas död, ålderdom eller annan förlust av försörjning under omständigheter utanför hans eller hennes kontroll. Mödrar och barn har rätt till särskild omvårdnad och hjälp.

I *FN:s konvention om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter (1966)* erkänner konventionsstaterna ”rätten för var och en till social trygghet, däribland socialförsäkring” (artikel 9).

FN:s konvention om barnets rättigheter (1989), slår fast att alla barn har samma rättigheter och lika värde. Artikel 3 anger att det är barnets bästa som ska komma i främsta rummet vid alla åtgärder som rör barnet. Begreppet ”barnets bästa” är konventionens grundpelare och har analyserats mer än något annat begrepp i barnkonventionen. Vad som är barnets bästa måste avgöras i varje enskilt fall. Artikel 26 uppmanar konventionsstaterna att ”erkänna rätten för varje barn att åtnjuta social trygghet, innefattande socialförsäkring”.

Barnets rättigheter är en avgörande del i det rättighetsperspektiv som ska genomsyra svenskt utvecklingssamarbete. De lyfts särskilt fram som viktiga att främja och stödja i Sveriges politik för global utveckling och synsättet avspeglas i regeringens skrivelse ”Ett barnrättsperspektiv i internationellt utvecklingssamarbete” från 2001. Skrivelsen lyfter fram fyra strategiska områden för att främja förverkligandet av barns rättig-

heter: Socialt reformarbete, hälso- och sjukvård, en skola för alla och insatser för särskilt utsatta barn.

I *Konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor, CEDAW* (1979), anknyter vissa artiklar direkt till arbete för social trygghet och socialpolitik. Det gäller till exempel konventionsstaternas åtagande att med alla lämpliga åtgärder, inklusive lagstiftning, bekämpa alla former av handel med kvinnor och utnyttjande av kvinnoprostitution (artikel 6). De åtar sig även att avskaffa diskriminering av kvinnor på arbetsmarknaden och att ”säkerställa kvinnors lika rättigheter när det gäller social trygghet, särskilt vid pensionering, arbetslöshet, sjukdom, invaliditet och ålderdom” (artikel 11). Rättigheten för kvinnor på landsbygden att ”direkt dra nytta av program för social trygghet” understryks (artikel 14).

Konventionen om funktionshindrades rättigheter, antogs av FN:s generalförsamling i december 2006. Konventionen spänner över så gott som hela samhället. Bland annat ställer den krav på tillgänglighet till lokaler och kommunikationer, men även för information och service. Konventionen träder i kraft när 20 medlemsstater ratificerat den.

International Labour Organisation, ILO

Ett antal konventioner har också tagits fram inom ramen för ILO:s arbete varav den viktigaste är Social Security (*Minimum Standards Convention*). Den formulerar minimikrav för social trygghet inom hälso- och sjukvård, förmåner vid sjukdom, vid arbetslöshet, för äldre, arbets-skadade, funktionshindrade, samt för familjer, vid moderskap och för efterlevande. Medlemsstater kan inledningsvis förbinda sig för social trygghet inom tre av dessa områden för att sedan gradvis utöka den.

Regeringar, arbetsgivare, och anställdas organisationer kom 2001 överens om att högsta prioritet ska ges till ”policies and initiatives that bring social security to those who are not covered by existing systems”, och gav ILO i uppdrag att driva kampanjen *Global Campaign on Social Security and Coverage for All* som startade 2003.

Köpenhamnsdeklarationen om social utveckling

FN:s toppmöte om social utveckling i Köpenhamn 1995 är utgångspunkten för en stor del av det internationella samarbetet inom detta område idag. Mötet präglades av en önskan om att placera de sociala frågorna högre på den internationella dagordningen. De 189 deltagande staterna enades om att verka för tre centrala mål:

- Utrotande av fattigdomen

- Skapande av full sysselsättning
- Främjande av social integration

Världstoppmötet antog en deklaration med tio åtaganden som betonar att ekonomisk utveckling aldrig får ske på bekostnad av social utveckling, utan de två måste ses i ett sammanhang. Dessa åtaganden speglar deltagarländernas gemensamma beslutsamhet att prioritera social utveckling högt, nationellt och internationellt, och att sätta den enskilda individen i centrum för utvecklingen.

På den nationella nivån åtog sig staterna att utveckla politik för adekvat ekonomiskt och socialt skydd vid arbetslöshet, ohälsa, moderskap, för änkor, vid funktionshinder och åldrande (åtagande 2d). Enligt detta åtagande ska staterna även sträva efter att det internationella samfundet, särskilt de multilaterala finansiella institutionerna, bistår utvecklingsländer och andra, i ansträngningar att utrota fattigdomen och säkerställa grundläggande sociala trygghetssystem.

Det fjärde åtagandet handlar om att främja social integration. Missgynnade och sårbara grupper och individer ska integreras i samhället och institutioner som verkar för detta ska stärkas. Faktorer som bidrar till social marginalisering som brott, våld och droger ska åtgärdas.

De resurser som avsatts för social utveckling ska utnyttjas bättre. Enligt åtagande 9 ska en större andel av tillgängliga medel inom internationellt utvecklingssamarbete användas för program för social utveckling för att nå deklarationens mål.

Toppmötet antog även ett *handlingsprogram* som drar upp riktlinjerna för det konkreta arbetet att genomföra deklarationens åtaganden. Social trygghet lyfts fram i kapitel 2 som behandlar utrotandet av fattigdomen. Sociala trygghetssystem bör stärkas och utvidgas för att ge skydd från fattigdom till människor vid situationer som arbetslöshet, sjukdom, funktionshinder, ålderdom, moderskap eller ansvar för vård av barn, sjuka eller äldre släktingar, vid naturkatastrofer, civilt våld, krig eller påtvingad flytt från hemmet.

Därefter listas tio punkter med konkreta åtgärder, kopplade till det nationella sammanhanget, som bör ingå för att stärka de sociala trygghetssystemen, exempelvis försäkringsprogram för social trygghet, strategier för utvidgande av sociala trygghetsprogram, utformning av program som hjälper människor att så snart som möjligt bli självförsörjande och program för socialt stöd som tillgodoser kvinnors behov.

Andra punkter (39 och 40) anger särskilda insatser som ska skydda barn och unga och särskilda insatser till skydd för äldre och funktionshindrade.

Det sociala toppmötet 1995 har följts upp av FN två gånger – dels 2000 och dels 2005.

Vid det första tillfället noterade FN:s generalförsamling en växande medvetenhet om en effektiv socialpolitikens positiva påverkan på ekonomisk och social utveckling och målet att skapa större överensstämmelse mellan ekonomisk och social politik vidgades även till nationella och internationella program och strategier.²⁴

FN:s generalsekreterare konstaterade 2005, att den breda överensstämmelsen i synen på social utveckling från toppmötet i Köpenhamn gradvis hade minskat. Detta avspeglades bland annat i Millenniemålen och Världsbankens Poverty Reduction Strategy Papers, dokument som närmar sig fattigdomsreducering i huvudsak utifrån ett ekonomiskt synsätt.

Vissa framsteg kunde konstateras: Den globala extrema fattigdomen hade minskat och kvinnor valda till politiska poster hade ökat, liksom demokratiseringen. Det civila samhällets organisationer hade blivit viktiga partner för social utveckling.

På andra områden hade inga framsteg uppmätts. Arbetslösheten hade vuxit sedan 1995 och målen om full sysselsättning och social integration hade inte till fullo integrerats i utvecklingsarbetet. Orättvisor till följd av att vara kvinna existerade fortfarande, liksom orättvis tillgång till sociala tjänster och legala rättigheter. Ökande inkomstklyftor inom och mellan länder hotade social integration och fattigdomsbekämpning.

Millenniemålen

Millenniedeklarationen, en internationell, gemensamt överenskommen dagordning för global utveckling som undertecknades 2000 av världens stats- och regeringschefer, slår fast att global utveckling kräver en helhetssyn. Insatser för fattigdomsbekämpning, utbildning, hälsa, fred, säkerhet, miljö, mänskliga rättigheter och demokrati hör ihop. För att förverkliga deklarationens intentioner utformades åtta mätbara och tidsbundna millenniemål däribland att halvera fattigdom och hunger till 2015.

Alla länder är skyldiga att rapportera till FN om hur arbetet med måluppfyllelsen framskrider. Ett av Sveriges svar på millenniemålen är den politik för global utveckling som antogs av riksdagen i december 2003.

²⁴ UN A/55/344, sid 7

Världsbanken

Världsbanken har efter Köpenhamnsdeklarationen i viss mån skiftat retorik och policy och infört en ny utvecklingsagenda, som bland annat innehåller stöd för hållbar utveckling, mot fattigdom och för förbättrad förvaltning. Social utveckling har helt enkelt fått ett större utrymme på Världsbankens dagordning²⁵.

Även om sociala trygghetssystem alltid har funnits med bland Världsbankens aktiviteter, visade utvecklingen under 1990-talet – bland annat svårigheterna i Östeuropa och finanskrisen i Östasien – på behoven av starkare sociala skyddsnät, till exempel pålitliga pensionssystem. Världsbankens utlåning till sociala trygghetssystem ökade också sexfald på tio år, till 12 procent av utlåningen 2003.

MPIAA

I *Madrid International Plan of Action on Ageing, MIPAA*, från 2002, förbinder sig 159 länder att inkludera äldre i all social- och ekonomisk politik och att, i linje med Millienniemålen, halvera fattigdomen bland äldre till 2015.

Planens syfte är att försäkra att människor kan åldras i säkerhet och med värdighet överallt, och fortsätta att som fullvärdiga medborgare delta i samhällslivet. Handlingsplanen trycker på äldres rätt till utveckling och kräver stopp för åldersdiskriminering. Den betonar behovet av att äldres situation förs högt upp på utvecklingsagendan.

²⁵ "The World Bank as a Knowledge Agency", John Toye och Richard Toye, UNRISD, 2005

Bilaga 3 Fördjupad läsning inom området

www.un.org/esa/socdev/

Department for Economic and Social Affairs, FN, som är ansvarig för uppföljning av Köpenhamnsagendan. Se särskilt rapporten Social Policy, National Development Strategies, Isabel Ortiz, 2007

www.unrisd.org

United Nations Research Institute for Social Development, presents books and papers under the 'flagship' project Social Policy in a Development Context

www.ilo.org/publns och

www.ilo.org/public/english/protection/seccs

Sociala trygghetssystem är en av ILO:s pelare inom *Decent Work Agenda*. Se särskilt rapporterna 1) "Social security for all-Investing in global social economic development. A consultation. Issues in Social Protection; Discussion Paper 16, 2006. 2) "Can low income countries afford basic social protection? First results of a modelling exercise. Discussion paper 13, 2005, och 3) The Right to Social Security and National Development: Lessons from OECD experience for low-income countries. Discussion paper 18, 2007

www.undp-povertycentre.org

på UNDP International Poverty Centre, finns omfattande rapporter om social och ekonomisk utveckling och om effekter av cash transfers inom ramen för "cash transfer research programme"

www.odi.org.uk/plag/PROJECTS/cash-transfers.html

Overseas Development Institute bedriver forskning om cash transfers och fattigdomsminskning

www.helpage.org/Researchandpolicy/Socialprotection

HelpAge International är en organisation som driver socialpolitiska frågor i utvecklingsländerna, särskilt pensioner för äldre, och driver på givarländer att samarbeta med utvecklingsländerna i frågan

www.ids.ac.uk/ids/pvty/socialprotection/index.html

Institute of Development Studies, Sussex University, forskar och sammanför forskning inom Centre for Social Protection som en del av the Vulnerability and Poverty Team, om socialpolitiska frågor i utvecklingsländerna

www.worldbank.org

Världsbanken har hemsidor för både social policy och social protection och driver ett omfattande arbete inom båda områdena
Comprehensive Social Policies for Development in a Globalizing World, report based on an Expert Meeting at Kellokoski, Finland, November 2006, Ministry For Foreign Affairs of Finland, STAKES och Ministry of Social Affairs and Health, 2006,
<http://formin.finland.fi/developmentpolicy>

World Conference, Social Protection and Inclusion: Converging Efforts from a Global Perspective, Lisbon 2–3 October, 2006, ILO, European Commission, The Government of Portugal, report
www.ilo.org/publns

Att halvera fattigdomen i världen till år 2015 är vår tids största utmaning. Det kräver samarbete och uthållighet. Samarbetsländerna ansvarar för sin utveckling. Sida förmedlar resurser och utvecklar kunskap och kompetens. Det gör världen rikare.

STYRELSEN FÖR INTERNATIONELLT
UTVECKLINGSSAMARBETE

105 25 Stockholm
Besöksadress: Valhallavägen 199
Telefon: 08-698 50 00
Telefax: 08-20 88 64
sida@sida.se, www.sida.se